

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

107. Quænam sint causæ excusantes à peccato eligentes minus dignum, relicto digniori? Et an in concursu beneficiorum, & Cathedrarum eligendo dignum, prætermisso digniori, teneantur ad restitutionem? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

RESOL. CVI.

An Proreges debeant ad Episcopatum nominare Digniores, dignis postpositis, in Nomina, ut vulgo dicitur, quam mittunt ad Regem? Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. Ref. 7.

§. 1. **C**asus est quotidianus. Ego de illo olim interrogatus fui à Duce Alcaleni, tunc Siciliae Prorege, & affirmatiue respondi. Postea inveni habere sententiam docuisse Hurtadam de Mendoza, ut alibi adnotavi. Nunc ingenio eam docere doctissimum P. Ioan. Capatam in *discept. de iust. distribut. p. 2. c. 6. n. 25.* ubi loquens cum D. Petro Fernandes de Castro, Comiti de Lemos, sic asserit: [Quare Christianissime Princeps] attentissima debent consideratione pensare ij, quibus institutum est à supremo Rege, ut facta, inter alios, simplici, & honesta distinctione, discernant, qui fuerint ad illius Regni, nouique Indiarum Orbis Beneficia, & Episcopatus digniores; & ipsi, ut summo Patrono, eos eligendos proponant; in quorum conscientia suam Rex deponit confidenter, eiusque illorum Regnorum credit utilitatem. Attente, inquam, & timide consultationes exquirant, & non semel, aut iterum, promouendorum conditiones examinent, ut secundum cuiusque gradus dignitatem, aut materiam, vnum alteri præferant eligendum. Si quidem illum Rex, ut digniorem alius, putat sibi consulari, quem in loco primo inspicit collocatum: & eum, qui in secundo, debere ei anteponi, qui in tertio, & sic deinceps. Et quamuis supremus Rex, altissima sua determinatione, & rerum omnium consultiissima cognitione, alium ex suo Marte possit designare Pastorem, iis omnibus sibi consultis, posthabitis, id tamen raro, aut nunquam fecisse cognoscimus. Ut tantò maiorem suis consulibus sollicitudinem ingerat, quò maiorem eis in huiusmodi rebus fidem adhibet: ita ut non alium præter hos à suis consulibus consultatos, æstimet digniorem. At quibus est sub periculo salutis aeternæ, talis cura à Deo, à Rege, à Regno commissis, nonne contra fidelitatem iis omnibus debitam facient, si neque Deo inferuiant, neque Regi obtemperant, neque Regno de sibi necessariis, & melioribus prouideant? Et aliò ducti alios minus dignos, vel quia potentiores, vel quia diligentiores, vel quia à Potentatibus, in ipsorum gratiam, & ob alicuius feruitij gratitudinem (quod nefas est in Ecclesia Dei) adiutos; dignioribus, doctioribus, rebus ipsis magis expertibus, & terræ ipsi, & eius Incolis accommodatioribus, atate, ac prudentia magis idoneis, qui & Deo, & Regi, & Regno, possunt dignum præbere famulatum, præferant, eligant, & discernant; & præferendos, eligendos, & discerendos offerant Superiori Patrono, Abfit ab eis. Quod à te, tuisque consulibus Christianissimis, & sapientissimis abesse, iamdiu in toto hoc Vniuerso, in illius noui Orbis prouentum, & utilitatem manifestissime deprehenditur.] Hucusque Capata, quæ individualiter firmant casum nostrum pro Consiliis supremis, & Proregibus quæ quidem, ut boni Principes solent obseruare, ita aliquando naufragantur.

RESOL. CVII.

Quænam sint causa excusantes à peccato eligentes minus dignum, relicto digniori?
Et an habentes concensus beneficiorum, & Cathedralarum eligendo dignum, prætermissis digniori, teneantur ad restitutionem?

Et notatur in dicto casu minus dignum etiam sibi & Electoribus notum sit digniorem in electione esse prætermissum, posse hoc non obstante, sine peccato beneficium, & Cathedralam acceptare.
Et an minus dignum possit se offerre ad obtinendum beneficium, &c. Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 111. alias 110.

§. 1. **P**rimò, quando excessus non est notabilis, & manifestus. Secundò, quando magis digniorem est de alia domo, vel Ecclesia; igitur licite præferatur indigna digno extraneo digniori; quod perpetuo tenementi.

2. Tertiò, cum maior pars vult eligere minus dignum, tunc minor pars potest non eligere digniorem sed dare suffragium minus digno, quod est valde notandum; & hoc procedit etiam si electores iustitiam eligere digniorem; & sic eligendus est minus dignus, quando est magis acceptus Conuentui. Quarto, quando ex tribus concurrentibus, scilicet digno, magis digno, & indigno eligitur indignus, si pro digno suffragium non do. Quintò, cum dignior præferat alteri Ecclesie, & esset postulandus. Sextò, quando magis dignus est implicatus negotiis externis, vel non ita residentiam facit, sicut minus dignus. Septimò, si minus dignus sit iam expertus, & disertus circa prælaturam, & dignior inexpertus. Octauò, quando non est liberum collatori, vel institutori conferre alteri, vel alium instituere, quam sibi præferentem à patrono. Nonò, si beneficium ex sua institutione per Ecclesiam confirmata, vel acceptata, dandum sit alicui ex certa familia, vel oppido. Decimò, si beneficij Parochialis fundator præferat dignum, & non digniorem, nam hoc ei licitum est facere. Undecimò quando quis beneficium resignat digno, prætermittens digniorem. Et tandem duodecimò, patronus laicus potest eligere, & præferre minus dignum, relicto digniori. Et hæc omnia inuenies apud Ioan. Valerum in *differentiis vris* (que foris, ver. electio, diff. 1. n. 1. Ioan. de la Cruz in *direct. p. 1. pr. q. 7. art. 2. dub. 9. concl. 2. Ric. p. 3. decis. 2. 14. n. 3. Sylu. in 2. 2. q. 63. art. 2. queritur 4. concl. 3. Tanner. in 2. 2. disp. 4. q. 8. dub. 2. n. 17. Lessium lib. 2. c. 34. dub. 13. n. 58. Villalobos in sum. tom. 2. tract. 8. diff. 4. n. 6. & seq. vide etiam Malderum in 2. 2. tract. 9. cap. 2. dub. 7.*

3. Notandum est hic obiter, quòd licet sit probabilior opinio asserens in concursu beneficiorum, & cathedralarum electores, eligendo dignum, prætermittendo digniori, teneri ad restitutionem: at tamen opinio contraria est probabilis, & tuta in praxi. Vide Villalobos in *summa, 10. 2. tract. 8. n. 15.* Sotum de iust. lib. 4. quest. 6. art. 3. ad 6. Nauarrum cap. 17. n. 74. & alios.

4. Nota secundò, quòd in dicto casu, minus dignum etiam si sibi, & electoribus notum sit digniorem in electione esse prætermissum, posse tamen hoc non obstante sine peccato mortali beneficium & cathedralam acceptare. Ita Turrianus tom. 2. in 2. 2. disp. 22. dub. 3. n. 8. & Sotus de iust. lib. 3. q. 6. art. 2. post. 9. concl. quidquid in contrarium asserat Petrus Nauarra de rest. lib. 2. c. 2. n. 63. quod probabilissimum putat Tannerus in 2. 2. disp. 4. q. 8. dub. 2. n. 15. Verum tu tene sententiam Turriani, qui n. 4. notat hoc procedere post electionem, nam ante electionem minus dignus, quando certò agnoscit ex proprio, & aliorum iudicio se esse minus dignum, omnibus consideratis, non potest petere præbendam, seu beneficium curatum; petit enim rem iniustam, quam electores non possunt facere absque peccato simul, & damno tertie personæ. Et hæc sententiam docent etiam nonnulli Ledesma in sum. tom. 2. tract. 7. concl. 7. diff. 19. & Syluius in 2. 2. quest. 63. art. 2. concl. 4. quando certò & manifestè alius est dignior, nam si alterius maior idoneitas sit dubia, putetque minus dignus

Examinatores posse aliquid in ipso advertere, ob quod cum iudicent æquè dignum, non peccat bonæ fide se præsentans, remque totam iudicio examinationis relinquens.

RESOL. CVIII.

An qui in concursu, omisso digniori, eligat dignum, teneatur ad restitutionem. Item est de electione ad Cathedralam, & Canonicatum Ecclesiarum, si fiat per concursum. Ex p. 11. tr. 4. & Allic. 4. Res. 35.

6. 1. Atis quidem probabile existimo: ut alibi probatur, & patet ex Amico in cursu Theologia 45. dist. 34. n. 24. eligentem dignum extra concursum, & relicto digniori ad beneficia curata, ad nullam restitutionem teneri.

2. Difficultas est, an idem dici possit de electione in concursu, & negatiuam sententiam tenent Doctores, quos citat, & sequitur Thomas Hurtadus tom. 2. conr. 121. c. 1. §. 12. n. 1792. quia ex vi concursus, & editi fit quoddam pactum saltem implicitum eligendi digniorem eorum, qui se examini subiiciunt; Vnde in edicto dicitur quod cuique seruari ius suum, & ego ex vi edicti est promissio electoris faciendi rectum iudicium, & ferendi sententiam pro digniore, ex vi cuius promissionis omnes oppositores jus acquirunt, ut inter ipsos dignior eligatur, & non solum quod non eligatur alius extra oppositores; est enim concursus iste concertatio quedam proposito premio in qua necessario imbitur pactum de dando digniori; quod includitur in ipso electo, nisi aliud exprimat.

3. Et sic lex, & statutum ordinans, quod beneficium conferatur in concursu, sicut statuit Trident. sess. 24. cap. 18. de beneficiis parochialibus habet implicitam promissionem de dando digniori, immò illam exprèsse Trident. quæ promissio cum onerosa sit, habet pactum vltro citroque obligatorium, sine quo Ecclesia non transfert ius sua, collatoribus, & distributoribus, nisi digniori conferat, & sic distributor si sic non conferat, meritò censetur esse in fraude & dolo, teneturque fraudatò digniori restituere, iste enim fraudulentus impeditur, ut potè non hians promissioni, & digniori ius, suum euertens, de quo euerio datur digniori ius appellandi, vt determinat Pius V. in sua Bulla de conferen. benef. curat. Et idem ius videtur habere quicumque dignior omisus in concursu cuiuscumque alterius beneficii, vel Cathedralis, ad quod conuocantur oppositores per concursum.

4. Huculque Hurtadus, cui adde nouissimè Patrem Gerundam de Episcopo tom. 2. l. 6. disputat. 12. c. 4. numero 4.

5. Sed his non obstantibus, præter Sotum, Ledesnam, Nauarrum, & Henriquez citatos ab Hurtado ubi supra, affirmatiuam sententiã tuetur Magister Ioannes Zapata y Sandomal Augustinianus in disceptatione de iustitia distributua impressa Vallisoleti anno 1609. & directa ad Comitum de Lemos, sic itaque asserit p. 3. c. 3. num. 11. Adhuc in nostra sententia persistimus, asserentes ex eo quod magis dignus præferatur, obligationem restituendi non oriri.

6. Et sic ad id, quod ex Concilio deductum aliquid nostræ determinationi opponi posset existimari;

Respondeo, in Conci Trident. & in motu proprio mandari ius magis digno, vt quasi proprium sit illius beneficium, aut iure suo debitum, sed solum præcipi, vt dignior eligatur propter utilitatem Ecclesiæ; quæ quidem obligatio etiã est de iure diuino, & naturali Illius tamen transgressio non obligat ad restitutionem, quia tamen datur ius examinationis, & approbationis, si alij præter hos eligantur, teneantur electores ad restitutionem, scilicet ad eligendum aliquem ex approbatis. Similiter quando ex approbatis, elector eligit vnum tanquam magis dignum habet ius ad petendam institutionem & collationem tituli, non ex maiori dignitate; sed ex electione illius iam facta. Quod verò possit dignior prætermisus appellare ad superiorem, vt prior reuocetur electio potius nostratè assertionem confirmat. Nam si valida fuit prior electio digni, non fuit facta iniustitia stricta magis digno. Talis enim iniustitia sententiam annullat, sed propter ipsam utilitatem Ecclesiæ, quam intendunt Concilium, & Summus Pontifex, datum fuit de nouo ius digniori prætermisso, vt appellaret, postendo nouum examen. Poruit enim in priori examine reperiri iniustitia in modo procedendi, aut in eo, quod non fuerit pronuntiatus vt dignior, qui notabiliter, & notoriè magis dignus erat. Nam licet ex tali dignitate non habeat propriè ius ad beneficium collatum, est illi ius ad rescindendum priorem electionem, quæ non fuerat rectè, & ad intentum Ecclesiæ facta.

7. Ex quo infero idem fore dicendum in electione Cathedralium, Vniuersitatum, & Canonicatum Ecclesiarum, quæ per veram, & propriam oppositionem, & suffragantium placita conferuntur.

8. Nulla enim ex electione digni, etiam si dignior omittatur, obligatio restituendi suboritur, vt exprèsse M. Soto, Nauarrus, & alij determinat, & omnes ij, qui supra citati sentiunt nullam oriri obligationem restituendi, quando beneficium conferunt alicui digno, digniori dimisso: Nam prorsus militat vtrobique eadem ratio. Non enim digniori Cathedra, Canonicatus, aut beneficium debetur proprio eius iure, aut propriæ iustitiæ titulo; sed Republicæ, Ecclesiæ, aut vniuersitati debetur directè dignus minister ex commutatiua iustitia, cuius transgressio in hac parte non obligat ad restitutionem: Neque illam petunt Republicæ, Vniuersitas, aut Ecclesia quando illis datus dignus minister; secundarius autem respectus, vt magis digni remunerentur, efficit quidem vt grauer peccent, qui digniores non præferunt; non tamen tribuit titulum vt ipsis aliquid restituatur. Et hæc omnia docet Zapata ubi supra, ex quibus habetur responsio ad argumenta, quæ pro sua firmanda sententia adducit supra Pater Hurtadus.

9. Quid ego sentiam, dicam breuiter, Prima opinio est communior, & sequenda, & illi ego adhæreo? Sed an opinio contraria Soti, Zapatæ, & aliorum sit practicè improbabilis, vt vult Thomas Hurtadus, ubi supra, remitto me iudicio Doctorum virorum.

10. Nam ego absolutè inuenio Sanchez in opus. tom. 1. lib. 2. cap. 1. dub. 46. num. 1. vocare illam probabilem, & ad argumenta Hurtadi respondere; vocauit illam etiam probabilem Trullench. Decalog. 1. lib. 7. cap. 11. dub. 3. num. 7. in principio.

RESOL. CIX.

An presentatus à Parrono laico ad Ecclesiam Parochialem possit ab Episcopo examinari coram Examinatoribus non constitutis in Synodo. Et an in Parochialibus iuris Parronatus requiratur examen per concursum.

Sup. hoc in tom. 8. tr. 7. Res. 54. §. 2. a medio vsque in fine.

Sup hoc in Ref. & §. nor. seq.

Sup. hoc in Ref. præterita, §. Notandum est. & in tom. 8. tr. 7. Res. 54.

LANA
DIGNIA
O. III. IV. V
E. III